

Kokcidioza u žvinarstvu- nove mogućnosti preventive

Od razvoja intenzivnog žvinarstva, kokcidioza predstavlja jedan od najvećih ekonomskih problema. Poslednjih godina broj lekova dozvoljenih za terapiju kokcidioze se rapidno smanjuje, što otežava posao veterinarima, a mogućnosti prevencije stavlja u prvi plan.

Upotreba kokcidiostatika

Globalno gledajući, upotreba kokcidiostatika u hrani još uvek je najčešći način prevencije kokcidioze brojlera. Još uvek raspolažemo dovoljnim brojem aktivnih materija za ove proizvode, tako da je uz stručan pristup uspeh programa kontrole na ovaj način izvesan. Takođe, ovaj način kontrole kokcidioze je ekonomski racionalan odnosno cenovno prihvatljiv. Ipak, u narednom periodu, treba računati prvo na ograničavanje, a zatim i na potpuno ukidanje korišćenja ovih supstanci.

Vakcinacija protiv kokcidioze

Razvoj ove grupe proizvoda traje već neko vreme i prilično je intenzivan. Može se reći da je broj efikasnih vakcina protiv kokcidioze srazmerno mali, a njihova primena relativno skupa (u poređenju sa primenom kokcidiostatika). Vakcinacija matičnih jata je globalno prihvaćena unutar tehnologije, dok vakcinacija brojlera još uvek nije postigla takvu masovnost, prvenstveno zbog cene. Takođe, treba reći da su efekti vakcinacije još uvek limitirani. U situaciji rane infekcije visoko virulentnim sojevima može doći do pojave kliničke kokcidioze pre razvoja vakcinalnog imuniteta.

Dezinfekcija objekata protiv kokcidioze

Pokušaji razvoja sredstava za ove svrhe datiraju od ranih osamdesetih godina prošlog veka. Ipak, prvi proizvodi ovog tipa bili su ograničeno efikasni, veoma problematični za upotrebu i primenu, a u velikom broju slučajeva i veoma toksični. Pojavom Hlorokrezola kao aktivne materije, ova situacija se iz osnova promenila; pojavilo se pouzdano, efikasno i cenovno prihvatljivo sredstvo za kontrolu kokcidioze.

Prevenција kokcidioze brojlera

Svaka kategorija živine zahteva poseban pristup u razmatranju kokcidioze. U svakom slučaju, razmatranje kokcidioze brojlera je najsloženiji problem, prvenstveno zbog izuzetno oštre kontrole troškova.

U Velikoj Britaniji klinička kokcidioza je jedan od centralnih problema u brojlerskoj proizvodnji, što je na prvom mestu posledica klimatskih uslova i povećane vlažnosti vazduha. Uspešna kontrola kokcidioze je osnovni uslov za rentabilnost proizvodnje. Upotreba kokcidiostatika je još uvek masovna u segmentu proizvođača jeftinog mesa, dok u kategoriji premijum proizvođača praktično ne postoji. Već duži niz godina u reklamnim kampanjama premijum proizvođača nalazi se i etiketa „proizvedeno bez kokcidiostatika“. Kakogod, ukoliko ne dođe do odlaganja, potpuno povlačenje kokcidiostatika sa tržišta očekuje se u 2014. Iz ovih razloga, poslednjih godina najveći proizvođači vakcina sprovodili su ogledе u realnim farmским uslovima čiji je cilj bio povećanje efikasnosti vakcinacije. Ovi ogledі ustanovili su niz nepobitnih činjenica:

- Uzročnik kliničke kokcidioze uvek su visoko patogeni sojevi koji su stekli virulenciju brojnim pasažama kroz prijemčive ptice;

- Kokcidije su ubikvitarni organizmi. Unošenje terenskog soja prosečne patogenosti po pravilu ne dovodi do kliničkog oboljenja ptica, jer je protiv njih vakcinalni imunitet dovoljan;
- Kombinovanje vakcinacije i dezinfekcije objekata daje izuzetno dobre rezultate.

U uslovima u Velikoj Britaniji, dezinfekcija objekata protiv kokcidioze preporučuje se posle svakog završenog ciklusa. U zemljama sa manjom vlažnosti vazduha (kontinentalna klima) i ređom incidencijom kliničke kokcidioze, ova dezinfekcija se preporučuje svakog drugog ili trećeg ciklusa, a minimalnom granicom bezbednosti se smatra dezinfekcija jednom godišnje (Nemačka, Austrija, Holandija).

Važno je napomenuti da tretman objekta Hlorokrezolom osim kokcidija uništava i sledeće patogene i nepoželjne organizme:

- Bakterije, uključujući i TBC;
- Viruse;
- Gljivice;
- Akarine- vaši i krpelje, svih vrsta i u svim razvojnim oblicima;
- Insekte, svih vrsta i u svim razvojnim oblicima;
- Jaja svih vrsta endoparazita.

Nakon dezinfekcije Hlorokrezolom nema potrebe za pranjem objekta, kao ni bilo kakvom dodatnom dezinfekcijom.

U uslovima primene kokcidiostatika, vakcine ne dolaze u obzir, što i proizvođači izričito propisuju. I u ovim okolnostima dezinfekcija Hlorokrezolom je racionalna i opravdana. Njena primena sprečava stvaranje visoko virulentnih sojeva, što ima dve posledice. Prva je sprečavanje kliničke kokcidioze, a druga je smanjenje pritiska na šatlovanje kokcidiostatika. Drugim rečima, na ovaj način se sprečava stvaranje rezistencije na kokcidiostatik.

Prevenција kokcidioze matičnih jata

Zbog vrednosti samih ptica, mnoga pitanja značajna za brojlere u ovom slučaju su nevažna. Vakcinacija matičnih jata protiv kokcidioze postala je globalni trend i sastavni deo tehnologije. Ipak, neretko se dešava da ova jata obole od kokcidioze, bilo u kliničkom ili subkliničkom obliku. Obe mogućnosti su vrlo nepoželjne i mogu dovesti do velikih finansijskih gubitaka. U ovom smislu, i pitanje da li pripremiti objekte tretmanom Hlorokrezolom nije stvarna dilema. Unutar ukupnih troškova, ova dezinfekcija je neznatni deo.

Prevenција kokcidioze nosilja u odgoju

Obzirom na vrednost ptica, kao i dužinu njihove eksploatacije, svaka racionalna preventivna mera ima smisla. Takođe, poznato je da su laki hibridi nešto osetljiviji na kokcidiozu od teških. Primenom Hlorokrezola dobija se potpuna bezbednost pri odgoju koka nosilja.

Jim Bigmore je direktor kompanije Hysolv, specijalizovane za biosigurnosne proizvode. U kontroli zaraznih bolesti uključen je od 1978. kroz rad u više kompanija (Hoechts, Hoechts- Russel, Lohmann animal Health), kako kroz proizvode, tako i u stručnom konsaltingu. Po ovlašćenju g. Bigmorea, članak objavljen u Poultry International 2012., za Živinarstvo preveo i priredio Vojin Paunović, DVM.